

Alles in het bedrijf staat in dienst van bodem, gewas en witloftrek

Nieuw Bonaventura, groot in biologische witlof

Leen Jan Reedijk teelt al vijftientig jaar biologisch. Zijn vrouw Mieke is de stille en verzorgende kracht binnen het akkerbouwbedrijf. Na een versnipperd begin liggen alle kavels aaneengesloten rondom het eigen erf. De pijler van het akkerbouwbedrijf is de witloftrek.

TEKST & FOTO'S LEEN JANMAAT

Leen Jan Reedijk: “De overstap naar biologisch-dynamische landbouw sluit aan bij de bedrijfsfilosofie en specifieke afzetmarkt.”

AKKERDISTEL

Ondanks de perfectie in de mechanisatie bleef akkerdistel onevenredig aandacht vragen. Met begeleiding van LBI-onderzoeker Geert-Jan van der Burgt is deze uitdaging opgepakt. Er is gekozen voor een integrale benadering: niet nóg meer techniek, maar een beter proces. Als leidraad diende het begrip van akkerdistel zoals dat via inlevend waarnemen ontwikkeld werd: verzachtend begrenzen. Leen Jan geeft nu op een verzachtende manier grenzen aan de akkermelkdistel door gewaskeuze (meer grasklaver), witlof-raskeuze (snelle bladontwikkeling, voldoende blad met een goede bladstand voor grondbedekking) en grondbewerking/irrigatie (optimale kiemomstandigheden voor de witlofzadjes). Akkermelkdistel is hierdoor een minder urgent probleem geworden.

Leen Jan is op zijn hoede, hij formuleert voorzichtig en weegt af wat hij kwijt wil en wat hij liever achterhoudt. Voorzichtig en afgewogen is ook zijn werkwijze. Alles draait om precisie. Het bedrijf heeft veel veranderingen doorgevoerd, van vele gewassen naar een eenvoudig bouwplan (zie kader). “Van mijn fouten heb ik geleerd,” benadrukt Leen Jan. “Vroeger reed ik op de trekker vele kilometers over de weg en dat kostte een hoop tijd. Met vele verspreid liggende percelen houdt je moeilijk overzicht. Vaak ben

je te laat en voor een onkruidbewerking is dat funest. Op het juiste moment de juiste bewerking, dat bespaart vele arbeidsuren. De witlofteelt en –trek vormt de spil van ons bedrijf. Het bouwplan hebben we hierop ingericht; bijna tweederde van het teeltoppervlak ligt in grasklaver.”

Precisie-apparatuur

Bij onze rondgang over het bedrijf staan we lang in de machineloods. De werktuigen en landbouwmachines vertellen iets over de aanpak en geschiedenis van het bedrijf. De trekker op breedspoor uitgerust met GPS-besturing staat klaar voor het nieuwe seizoen. Dit is de beste keus geweest in de afge- ▶

BEDRIJFSGEGEVENS

Maatschap Nieuw Bonaventura Leen Jan & Mieke Reedijk

- Arbeid:** 10 tot 15 losse werkrachten
Areaal: 105 ha, beteeld 85 ha
Teelten: 25 ha witlof en roodlof en
 60 ha grasklaver, 20 ha natuur
Grondsoort: Zeeklei
Omgeving: De percelen liggen aaneengesloten rondom het bedrijf. Ook de natuur binnen het bedrijf valt onder het eigen beheer.
Afzet: Verkoop aan diverse handelshuizen in binnen- en buitenland.
Bijzonder: -Samenwerking met biologisch geitenbedrijf
 -Onbereden teeltbeddensysteem
 -Natuurpad

Witloftek in bakken. Nadat de witlof is uitgegroeid worden de bakken naar de oogstlijn verplaatst?

lopen jaren, benadrukt Leen Jan. Inmiddels werkt hij vijf jaren met het vaste rijpaden- ofwel onbereden beddensysteem. Daarnaast wordt er ondiep geploegd. Dat vraagt minder trekkracht en levert een betere bodemstructuur. De bodemkwaliteit en gewasgroei zijn hierdoor sterk verbeterd. Het effect blijkt ook uit een onderzoek naar biodiversiteit, afgelopen jaar. Buitenlandse studenten uit Wageningen hebben de omgeving en bodem van het bedrijf onder de loep genomen. Wat

opvalt in hun rapport is de diversiteit in zowel boven- als ondergrondse organismen. Verderop in de loods staat de schoffelapparatuur. Ook hier past een verhaal bij en gaat het om de precisie. Zowel de trekker als het aangebouwde werktuig worden via de satelliet bijgestuurd. Door deze correctie snijden de schoffels tot 1 cm naast de plantrij het onkruid af. Hoe

nauwkeuriger, hoe minder wiewerk, is de overtuiging van Leen Jan. Zolang we het wiewerk al lopend kunnen doen, is het goed. Veel oponthoud tijdens het wieden werkt demotiverend. Vroeger hielp vader

Drainage

Trekker uitgerust met GPS besturing, de teeltbedden blijven onbereiden.

nog mee het onkruid eronder te houden, maar nu zijn hiervoor extra hulptroepen nodig. Liever rijden we wat langzamer met de trekker over het land dan dat we stilstaand moeten wieden.

Tot slot stuiten we op een moderne landbouwspruit in de loods. Dit vraagt om uitleg. Die is snel gevonden, want biologisch telen is niet per definitie onbespoten telen. Soms is het nodig het witlofblad wat 'har-

spreidt. Dat geldt overigens ook voor de BD-spruitpreparaten die jaarlijks worden verspoten over het gewas.

Drainage

Goede structuur betekent lucht in de bodem. Dat bevordert de beworteling. Aan natte plekken in het land heeft Leen Jan een hekel. De percelen zijn alle goed gedraineerd, waardoor het water tijdig weg kan. Besparen op drainage is verkeerde zuinigheid. Op het erf staan nog wat drainagerollen, die hij goedkoper heeft kunnen inkopen. Als er dit jaar ruimte voor is, worden de wat nattere percelen voorzien van extra drainage. Door de vaste rijpaden en aangepaste grondbewerking is de bovengrond los en kruimig geworden. De witlofteelt heeft wel als nadeel dat er pas laat in de herfst wordt gerooid, en in natte omstandigheden is het een toer om de pennen schoon de schuur in te krijgen. Veel grond aan de pennen geeft niet alleen tarra, maar ook ergernis bij het verwerken en opzetten van de witlofpennen. Nadat de pennen zijn opgezet, laten ze ze even droog staan, waardoor zieke pennen indrogen. Dit voorkomt infectie en besmetting van het proceswater. Behalve op het land kan er in de trek veel misgaan. Ook de witloftek vraagt om nauwkeurigheid: een kleine fout heeft grote gevolgen. Als voorzorg tegen de schimmelziekte sclerotinia wordt een antagonistisch micro-organisme *Coniothyrium minitans* gebruikt voor het zaaien en voor het opzetten van de pennen. Maar de beste preventie is en blijft goede bodemkwaliteit. "Zoals het er nu voorstaat, zijn wij best tevreden," besluit Leen Jan onze rondgang.

Anonieme markt

Naast de bedrijfsvoering gaat veel aandacht naar de afzet en markt voor bio-witlof en roodlof. Voordat de krop in de doos zit, zijn er al veel inspanningen verricht en dat willen we graag terugverdienen. Als afnemers

klagen over de hoge prijs van het product zijn ze snel uitgenodigd om te aanschouwen wat er allemaal komt kijken bij de teelt en trek van witlof. Door deze uitwisseling ontstaat meer begrip en kunnen we beter aan onze prijs vasthouden. Afnemers die alleen voor scherpe en lage inkooprijzen gaan, laat Leen Jan links liggen. Hij zoekt liever contact met mensen die willen mee-

Leen Jan Reedijk:
"Besparen op drainage is verkeerde zuinigheid"

denken en begrip tonen voor het noodzakelijke werk en natuurlijk ook voor het kwaliteitsproduct waarvoor ze staan. De overstap naar biologisch-dynamische landbouw is jaren geleden gemaakt, en sluit aan bij de bedrijfsfilosofie en specifieke afzetmarkt. De ervaringen met de afzet van consumptieaardappelen heeft ertoe geleid dat dat gewas geheel is verdwenen uit het bouwplan. "Doordat we geen enkel contact hadden met de afnemers, waren we overgeleverd aan de handelshuizen. Als tot slot ook de uitbetaalprijs tegenvalt, is de keuze snel gemaakt. De noodzakelijke prijs is niet altijd haalbaar, maar het wordt voor ons wel werkbaar als er enig begrip van en uitwisseling met de afnemers is. Voor aardappel is er meer grasklaver in het bouwplan gekomen. Over de afname van het maaisel hebben we goede afspraken gemaakt met een geitenhouder in de regio. Door uitwisseling van ruwvoer tegen stalmest hebben we een groot deel van de kringloop gesloten. Zelfs de kippenmest die we gebruiken in het voorjaar wordt iets teruggebracht, en met de Vinasse zijn we al eerder gestopt." Door de sterk verbeterde bodemkwaliteit kan het bedrijf met minder mestaanvoer toe en staan de gewassen er doorgaans goed op.

der' te maken, en dat gebeurt met een oplossing van bitterzout. Om een goede verdeling te verkrijgen is de spruit uitgerust met luchtdrukondersteuning. Hiermee ontstaat een fijnere nevel die zich over het blad ver-